SL

Praktični vodnik za izvajanje nove uredbe Bruselj II

www.europa.eu.int/civiljustice

Uvod

Eden od ciljev območja svobode, varnosti in pravičnosti v okviru Evropske unije je olajšati vsakdanje življenje državljanov, tako pri izvrševanju njihovih pravic kot tudi takrat, ko skušajo svoje pravice uveljaviti na sodišču.

Od 1. marca 2005 so pravila v zvezi s pristojnostjo, priznanjem in izvršitvijo odločitev v zvezi s starševsko odgovornostjo urejena v Uredbi Sveta (ES) št. 2201/2003 z dne 27. novembra 2003 ("nova Uredba Bruselj II").

Evropska komisija je pripravila pričujoči priročnik na podlagi posvetovanja v okviru Evropske pravosodne mreže v civilnih in gospodarskih zadevah. Namen priročnika je nuditi usmeritev strankam, sodnikom, odvetnikom, notarjem in centralnim organom. Priročnik ni pravno zavezujoč in ne posega v nobeno odločitev Sodišča Evropskih skupnosti ali nacionalnega sodišča v zvezi z novo Uredbo Bruselj II.

Upam, da vam bo pričujoči priročnik pomagal ter omogočil boljše razumevanje te zapletene in pomembne vsebine.

Z najboljšimi željami,

Podpredsednik Evropske komisije
Franco Frattini

Kazalo

	Uvod	**str. 2**
I.	**Področje uporabe**	**str. 6**
1.	Uvodne določbe in geografsko področje uporabe	str. 7
	(a) Splošno pravilo	str. 7
	(b) Prehodna pravila	str. 7
2.	Materialno področje uporabe	str. 10
2.1.	Katere zadeve so zajete v Uredbi?	str. 10
	(a) Zadeve, ki jih zajema Uredba	str. 10
	(b) Zadeve, izključene iz Uredbe	str. 11
2.2.	Katere odločbe zajema Uredba?	str. 12
2.3.	Uredba sodiščem ne preprečuje sprejetja začasnih ukrepov, vključno z ukrepi zavarovanja, v nujnih primerih	str. 13
II.	**Sodišča katere države članice so pristojna?**	**str. 14**
1.	Splošno pravilo – država običajnega prebivališča otroka	str. 15
2.	Izjeme od splošnega pravila	str. 16
	(a) Nadaljevanje pristojnosti po kraju otrokovega prejšnjega običajnega prebivališča	str. 16
	(b) Pristojnost v primerih ugrabitve otroka	str. 20
	(c) Dogovor o pristojnosti	str. 20
	(d) Navzočnost otroka	str. 21
	(e) Subsidiarna pristojnost	str. 21
III.	**Prenos na bolj primerno sodišče**	**str. 22**
1.	V katerih okoliščinah je mogoč prenos primera?	str. 24
2.	Kateri postopek se uporabi?	str. 24
3.	Nekateri praktični vidiki	str. 25

IV. Kaj se zgodi, če isti postopki tečejo v dveh državah članicah? str. 28

V. Kako se lahko prizna in izvrši odločba v drugi državi članici? str. 30

VI. Pravila o pravicah do stikov z otrokom str. 32

1. Pravice do stikov z otrokom so neposredno priznane in izvršljive v skladu z Uredbo str. 33
2. Katere so zadevne pravice do stikov z otrokom? str. 33
3. Kateri so pogoji za izdajo potrdila? str. 33
4. Kdaj sodnik izda potrdilo? str. 34
   (a) Pravice do stikov z otrokom, ki zadevajo čezmejni element str. 34
   (b) Pravice do stikov z otrokom, ki ne zadevajo čezmejnega elementa str. 34
5. Ali je zoper potrdilo možno pravno sredstvo? str. 35
6. Kakšni so učinki potrdila? str. 35
7. Pristojnost sodišč v državi članici izvršitve za določitev praktične ureditve za izvrševanje pravic do stikov z otrokom str. 35

VII. Pravila v zvezi z ugrabitvijo otroka str. 36

1. Pristojnost str. 38
2. Pravila za zagotavljanje takojšnje vrnitve otroka str. 40
2.1. Sodišče oceni, ali je bila izvedena ugrabitev v smislu Uredbe str. 40
2.2. Sodišče vedno odredi vrnitev otroka, če ga je mogoče zaščititi v državi članici izvora str. 40
2.3. Otrok in stranka prosilka imata možnost biti zaslišana str. 41
2.4. Sodišče izda odločbo v roku šestih tednov str. 41
3. Kaj se zgodi, če sodišče odloči, da se otrok ne vrne? str. 44
4. Sodišče izvora je pristojno za obravnavo vsebine zadeve v njeni celoti str. 45
5. Postopek pred sodiščem izvora str. 45
6. Odprava razglasitve izvršljivosti za odločbo sodišča izvora, ki določa vrnitev otroka str. 47
7. Nova premestitev otroka v drugo državo članico str. 48

VIII.	Izvrševanje	str. 50
IX.	Zaslišanje otroka	str. 52
X.	Sodelovanje med osrednjimi organi in med sodišči	str. 54
XI.	Razmerje med Uredbo in Haaško konvencijo o varstvu otrok iz leta 1996	str. 56
	Priloga: Postopki razveze v Evropski uniji – Kratek povzetek pravil o zakonskih sporih	str. 59
	Prikaz delovnih postopkov	str. 62

I. Področje uporabe

1. Uvodne določbe in geografsko področje uporabe

V katerih državah in od katerega datuma dalje velja Uredba?

a Splošno pravilo

ČLEN 72

Ta uredba začne veljati 1. marca 2005 v vseh državah članicah Evropske unije, z izjemo Danske. Velja v desetih državah članicah, ki so se Evropski uniji pridružile 1. maja 2004. Uredba se neposredno uporablja v državah članicah in prevlada nad nacionalno zakonodajo.

ČLEN 64

Uredba v celoti velja za:
- ustrezne začete postopke in
- listine, ki so bile uradno sestavljene ali registrirane kot javne listine ter
- sporazume, sklenjene

po 1. marcu 2005 (Člen 64(1)).

b Prehodna pravila

Pravila o priznavanju in izvrševanju Uredbe veljajo v zvezi s postopki, začetimi pred 1. marcem 2005 za tri kategorije sodnih odločb:

- a) Sodne odločbe, izdane 1. marca 2005 in po tem datumu v postopkih, začetih pred tem datumom, vendar po datumu začetka veljavnosti Uredbe Bruselj II (Člen 64(2));
- b) Sodne odločbe, izdane pred 1. marcem 2005 v postopkih, začetih po datumu začetka veljavnosti Uredbe Bruselj II, v primerih, ki sodijo na področje uporabe Uredbe Bruselj II (Člen 64(3));
- c) Sodne odločbe, izdane pred 1. marcem 2005, vendar po začetku veljavnosti Uredbe Bruselj II, v postopkih, začetih pred datumom začetka veljavnosti Uredbe Bruselj II (Člen 64(4));

Uredba Bruselj II je začela veljati 1. marca 2001.

Ob upoštevanju desetih „novih“ držav članic, ki so se pridružile Evropski uniji 1. maja 2004, je ustrezen datum za določitev začetka veljavnosti Uredbe Bruselj II 1. maj 2004.

Sodne odločbe, ki sodijo v kategorije (a) do (c), se priznajo in izvršijo v skladu s Poglavjem III Uredbe pod naslednjimi pogoji:

- sodišče, ki je izdalo sodno odločbo, je utemeljilo svojo pristojnost na pravilih, ki so v skladu z Uredbo, Uredbo Bruselj II ali konvencijo, ki velja med državo članico izvora in državo članico izvršitve;
- in za sodbe, izdane pred 1. marcem 2005, če so povezane z razvezo, prenehanjem življenjske skupnosti, razveljavitvijo zakonske zveze ali starševsko odgovornostjo za otroke obeh zakoncev v primeru takšnih zakonskih sporov.

Opozoriti je treba, da Poglavje III o priznanju in izvrševanju velja v celoti za te sodne odločbe, vključno z novimi pravili iz Oddelka 4 Uredbe, ki opušča postopek razglasitve izvršljivosti za nekatere vrste sodnih odločb (glej poglavji VI in VII).

Primer:
Postopek razveze je začet pred sodiščem v državi članici A 1. decembra 2002 v skladu z Uredbo Bruselj II. Sodišče ob tej priložnosti začne obravnavati tudi vprašanje starševske odgovornosti za otroke zakoncev. Sodišče izda sodno odločbo 1. januarja 2004, ki podeli pravico do varstva in vzgoje otroka materi, pravico do stikov z otrokom pa očetu. Mati se nato z otrokom preseli v državo članico B.

Položaj 1*: Če sta državi članici A in B obe „stari“ državi članici, prehodna določba iz člena 64(3) omogoči očetu zahtevek, da se pravice do stikov z otrokom neposredno priznajo in izvršijo v državi članici B brez postopka razglasitve izvršljivosti v skladu z Oddelkom 4 Poglavja III Uredbe, čeprav so bili postopki začeti pred 1. marcem 2005.*

Položaj 2*: Če je vsaj ena od teh dveh držav članic „nova“ država članica, ne velja nobeno prehodno pravilo iz člena 64, ker je bila sodna odločba izdana 1. januarja 2004, tj. pred začetkom veljavnosti Uredbe Bruselj II v razmerju do „novih“ držav članic.*

ČLEN 64

Prehodne določbe

Ali primer zadeva:
a) začet postopek ali
b) javno listino ali
c) sporazum, sklenjen
po 1. marcu 2005?

→ **DA**
Uredba velja v celoti (Člen 64(1)).

↓ **NE**

Ali primer zadeva sodno odločbo, izdano po 1. marcu 2005 v postopkih, začetih po datumu začetka veljavnosti Uredbe Bruselj II
in
je pristojnost utemeljena na pravilih, ki so v skladu z Uredbo, Uredbo Bruselj II ali konvencijo, ki velja med državo članico izvora in državo članico izvršitve?

→ **DA**
Sodna odločba je priznana in izvršljiva v skladu s Poglavjem III Uredbe (Člen 64(2)).

↓ **NE**

Ali primer zadeva sodno odločbo, izdano pred 1. marcem 2005 v postopkih, začetih po datumu začetka veljavnosti Uredbe Bruselj II v primeru, ki sodi na področje uporabe Uredbe Bruselj II?

→ **DA**
Sodna odločba je priznana in izvršljiva v skladu s Poglavjem III Uredbe (Člen 64(3)).

↓ **NE**

Ali primer zadeva sodno odločbo, izdano pred 1. marcem 2005, vendar po datumu začetka veljavnosti Uredbe Bruselj II, v postopkih, začetih pred datumom začetka veljave Uredbe Bruselj II, v primeru, ki sodi na področje uporabe Uredbe Bruselj II?
in
je pristojnost utemeljena na pravilih, ki so v skladu z Uredbo, Uredbo Bruselj II ali konvencijo, ki velja med državo članico izvora in državo članico izvrševanja?

→ **DA**
Odločba se prizna in izvrši v skladu s Poglavjem III Uredbe (Člen 64(4)).

↓ **NE**
Uredba ne velja.

2. Materialno področje uporabe

2.1. Katere zadeve so zajete v Uredbi?

a Zadeve, ki jih zajema Uredba

Uredba določa pravila o pristojnosti (Poglavje II), priznavanju in izvrševanju (Poglavje III) ter sodelovanju med osrednjimi organi (Poglavje IV) na področju starševske odgovornosti. Vsebuje posebna pravila v zvezi z ugrabitvijo otroka in pravicami do stikov z otrokom.

➢ **Ta uredba velja za vse civilne zadeve v zvezi s „podelitvijo, izvrševanjem, prenosom, omejitvijo ali odvzemom starševske odgovornosti."**

Členi 1(1) (b), 1(2) in 2(7)

Izraz „starševska odgovornost" je široko opredeljen in zajema vse pravice in dolžnosti nosilca starševske odgovornosti v zvezi z osebo ali premoženjem otroka. Ne obsega le pravic do varstva in vzgoje otroka in pravic do stikov z otrokom, ampak tudi zadeve, kot sta skrbništvo in namestitev otroka v rejniško družino ali v oskrbo zavoda. Nosilec starševske odgovornosti je lahko fizična ali pravna oseba.

Seznam zadev, označenih kot „starševska odgovornost" v skladu z Uredbo v členu 1(2) ni izčrpen, ampak le ponazorilen.

Uredba v nasprotju s Haaško konvencijo o varstvu otrok iz leta 1996 (glej poglavje XI) ne določa najvišje starosti otrok, zajetih v Uredbi, ampak to vprašanje prepušča nacionalni zakonodaji. Čeprav za odločbe o starševski odgovornosti v večini primerov zadevajo mladoletne osebe, mlajše od 18 let, lahko za osebe, mlajše od 18 let, veljajo tudi pravila o polnoletnosti v skladu z nacionalno zakonodajo, zlasti če sklenejo zakonsko zvezo. Odločbe, izdane v zvezi s temi osebami, se načeloma ne uvrščajo med zadeve „starševske odgovornosti", zato ne sodijo na področje uporabe Uredbe.

➢ **Uredba velja za „civilne zadeve".**

Člen 1(1) in (2) ter uvodna izjava 7

Uredba velja za „civilne zadeve". Pojem „civilnih zadev" je široko opredeljen za namene Uredbe in zajema vse zadeve, navedene v členu 1(2). Uredba velja tam, kjer je specifična zadeva starševske odgovornosti ukrep „javnega prava" v skladu z nacionalnim pravom, npr. namestitev otroka v rejniško družino ali v oskrbo zavoda.

➢ **Ta uredba velja za ukrepe za zaščito otroka v zvezi s premoženjem otroka.**

Člen 1(2)(c), (e) in uvodna izjava 9

Kadar ima otrok premoženje, je treba sprejeti nekatere ukrepe za zaščito, npr. določiti osebo ali organ, ki pomaga otroku in ga zastopa v zvezi s premoženjem. Uredba velja za vse ukrepe zaščite, ki so potrebni za upravljanje in prodajo premoženja. Takšni ukrepi so nujni, če se na primer otrokova starša ne moreta sporazumeti o tem vprašanju.

Nasprotno pa ukrepi, ki zadevajo premoženje otroka, a ne zadevajo varstva otroka, niso zajeti v Uredbi, ampak v Uredbi Sveta št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah („Uredba Bruselj I"). Sodnik v vsakem posameznem primeru oceni, ali ukrep, ki je povezan s premoženjem otroka, zadeva varstvo otroka ali ne. Medtem ko Uredba velja za ukrepe zavarovanja, ne velja za ukrepe, izrečene otrokom zaradi storitve kaznivih dejanj (uvodna izjava 10).

b Zadeve, izključene iz Uredbe

Člen 1(3) in uvodna izjava 10

Člen 1(3) našteva tiste zadeve, ki so izključene s področja uporabe Uredbe, čeprav so lahko tesno povezane z zadevami starševske odgovornosti (npr. posvojitev, pravila o polnoletnosti, priimek in ime otroka).

Uvodna izjava 11

➢ **Uredba ne velja za obveznosti preživljanja.**

Obveznosti preživljanja in starševska odgovornost se pogosto obravnavajo v istem sodnem postopku. Vendar obveznosti preživljanja niso zajete v Uredbi, ker jih že obravnava Uredba Bruselj I. Sodišče, ki je pristojno v skladu z Uredbo, bo prav tako na splošno pristojno za urejanje zadev preživljanja z uporabo člena 5(2) Uredbe Bruselj I. Ta določba omogoča sodišču, ki je pristojno, da obravnava zadevo starševske odgovornosti tudi pri odločanju o preživljanju, če je ta zadeva pomožna zadeva vprašanja starševske odgovornosti. Čeprav se obe vprašanji obravnavata v istem postopku, se dobljena odločba prizna in izvrši v skladu z različnimi pravili. Del odločbe, ki zadeva preživljanje, se prizna in izvrši v drugi državi članici v skladu s pravili Uredbe Bruselj I, medtem ko se del odločbe, ki zadeva starševsko odgovornost, prizna in izvrši v skladu s pravili Uredbe Bruselj II.

2.2. Katere odločbe zajema Uredba?

➢ Uredba velja za vse odločbe o starševski odgovornosti.

Člen 1(1)(b) in uvodna izjava 5

V nasprotju z Uredbo Bruselj II sedanja Uredba velja za vse odločbe, ki jih izda sodišče države članice v zadevah starševske odgovornosti.

Uredba Bruselj II je veljala za odločbe o starševski odgovornosti le, če so bile izdane v okviru zakonskih sporov in so zadevale otroke, skupne obema zakoncema. Zaradi zagotavljanja enakosti vsem otrokom se področje uporabe te uredbe razširi, tako da zajema vse odločbe o starševski odgovornosti, ne glede na to, ali sta (bila) starša v zakonski zvezi in ali sta stranki postopka biološka starša zadevnega otroka ali ne.

➢ Uredba ni omejena na sodne odločbe sodišč.

Člen 2(1) in (4)

Uredba velja za sodne odločbe sodišč, ne glede na to, kakšno je ime sodne odločbe (sklep, odredba, odločba itd.). Vendar ni omejena na odločbe, ki jih izdajajo sodišča, ampak velja za vsako odločbo, ki jo izreče organ, pristojen za zadeve, ki sodijo v Uredbo (npr. socialni organi).

➢ Uredba velja za „javne listine“.

Člen 46

Prav tako Uredba velja za listine, ki so bile uradno sestavljene ali registrirane kot „javne listine“ in so izvršljive v državi članici, v kateri so bile sestavljene ali registrirane. Takšne listine, ki se priznajo in razglasijo za izvršljive v drugih državah članicah pod enakimi pogoji kot sodne odločbe, vključujejo na primer listine, ki jih sestavijo notarji.

➢ Uredba velja za sporazume med strankami.

Člen 46

Inovativna lastnost Uredbe je, da prav tako zajema sporazume, sklenjene med strankami, če so izvršljivi v državi članici, v kateri so bili sprejeti. Cilj je spodbujati stranke k doseganju sporazuma o starševski odgovornosti zunaj sodišča. Zato mora biti sporazum priznan in izvršljiv v drugih državah članicah pod enakimi pogoji kot sodna odločba, če je izvršljiv v državi članici, v kateri je sklenjen, ne glede na to, ali je sporazum zasebni sporazum med strankami ali sporazum, sklenjen pred organom.

2.3. Uredba sodiščem ne preprečuje sprejetja začasnih ukrepov, vključno z ukrepi zavarovanja, v nujnih primerih.

ČLEN 20

Člen 20 omogoča sodišču sprejetje začasnih ukrepov, vključno z ukrepi zavarovanja, v skladu z nacionalno zakonodajo v zvezi z otrokom, ki je na njenem ozemlju, čeprav je za odločanje o glavni stvari pristojno sodišče druge države članice. Ukrep lahko sprejme sodišče ali organ, pristojen za zadeve, ki sodijo na področje uporabe Uredbe (Člen 2.1). Organ za socialno skrbstvo ali organ za mlade je na primer lahko pristojen za sprejetje začasnih ukrepov po nacionalnem pravu.
Člen 20 ni pravilo, ki daje pristojnost. Zato začasni ukrepi prenehajo učinkovati, ko pristojno sodišče sprejme ukrepe, za katere meni, da so primerni.

Primer:
Družina z avtomobilom potuje iz države članice A v državo članico B na poletne počitnice. Ko prispejo v državo članico B, so žrtve prometne nesreče, v kateri se vsi poškodujejo. Otrok je utrpel le manjše poškodbe, oba starša prispeta v bolnišnico v komi. Organi v državi članici B morajo nujno sprejeti nekatere začasne ukrepe, da bi zaščitili otroka, ki v državi članici B nima sorodnikov. Dejstvo, da so sodišča v državi članici A stvarno pristojna v skladu z Uredbo, sodiščem ali pristojnim organom v državi članici B ne preprečuje odločitve za začasno sprejetje ukrepov za zaščito otroka. Takšni ukrepi prenehajo veljati po tem, ko sodišča v državi članici A sprejmejo odločbo.

II. Sodišča katere države članice so pristojna?

Pravila o pristojnosti, navedena v členih 8 do 14, določajo popoln sistem naveznih okoliščin za določitev države članice, katere sodišča so pristojna. Uredba določa le državo članico, katere sodišča so pristojna, in ne sodišča, ki je pristojno v okviru tiste države članice. To vprašanje je prepuščeno domačemu procesnemu pravu (glej: Evropska pravosodna mreža[1] in Pravosodni atlas[2]).

Sodišče, ki začne obravnavati zahtevek v zvezi s starševsko odgovornostjo, mora opraviti naslednjo analizo:

1. Splošno pravilo – država običajnega prebivališča otroka

Člen 8

Temeljno načelo Uredbe je, da je najprimernejše sodišče za zadeve starševske odgovornosti ustrezno sodišče države članice, v kateri ima otrok običajno prebivališče. Pojem „običajnega prebivališča“, ki se vedno pogosteje uporablja v mednarodnih dokumentih, ni določen z Uredbo, ampak ga mora v vsakem primeru posebej določiti sodnik na podlagi dejanskih elementov. Pomen izraza je treba razumeti v skladu s cilji in nameni Uredbe.

Poudariti je treba, da tu ni pomemben koncept običajnega prebivališča po nacionalni zakonodaji, marveč „avtonomni“ pojem prava Skupnosti. Če se otrok preseli iz ene države v drugo, mora pridobitev običajnega prebivališča v novi državi članici načeloma sovpadati z „izgubo“ običajnega prebivališča v prejšnji državi članici. Sodnikova presoja na podlagi posameznega primera pomeni, da čeprav pridevnik „običajno“ navadno označuje neko trajanje, ni mogoče izključiti, da lahko otrok pridobi običajno prebivališče v državi članici že z dnevom prihoda, odvisno od dejanskih elementov konkretne zadeve.

Vprašanje pristojnosti se določi, ko sodišče začne postopek. Ko pristojno sodišče začne postopek, načeloma ohrani pristojnost, čeprav otrok med sodnim postopkom pridobi običajno prebivališče v drugi državi članici (načelo *„perpetuatio fori“*). Sprememba običajnega prebivališča otroka med trajanjem postopka sama po sebi ne zahteva spremembe pristojnosti.

(1) http://www.europa.eu.int/civiljustice
(2) http://www.europa/comm/justice_home/judicialatlascivil

Vendar člen 15 omogoča prenos primera, pod nekaterimi pogoji, na sodišče v državi članici, v katero se je otrok preselil, če je to v korist otroka (glej poglavje III). Če se otrokovo običajno prebivališče spremeni zaradi neupravičene premestitve ali zadržanja, se pristojnost lahko prenese le pod zelo strogimi pogoji (glej poglavje VII).

2. Izjeme od splošnega pravila

Členi 9, 10, 12 in 13 določajo izjeme od splošnega pravila, tj. kjer so lahko pristojna sodišča države članice, v kateri otrok nima običajnega prebivališča.

a Nadaljevanje pristojnosti po kraju otrokovega prejšnjega običajnega prebivališča

Člen 9

Ko se otrok iz ene države članice preseli v drugo, je pogosto treba pregledati pravice do stikov z otrokom ali druge dogovore v zvezi s stikom, da se ti prilagodijo novim okoliščinam. Člen 9 je inovativno pravilo, ki spodbuja nosilce starševske odgovornosti, da se sporazumejo v zvezi z nujnimi prilagoditvami pravic do stikov pred selitvijo in se, če je to nemogoče, usmerijo na pristojno sodišče, da razreši spor. To nikakor ne preprečuje osebi preselitve v okviru Evropske skupnosti, ampak daje jamstvo, da osebi, ki ne more več izvajati pravic do stikov z otrokom tako kot prej, ni treba začeti postopka pred sodišči v novi državi članici, pač pa ta oseba lahko zaprosi za ustrezno prilagoditev pravic do stikov pred sodiščem, ki jih je zagotavljal, v obdobju treh mesecev po preselitvi. Sodišča nove države članice niso pristojna za zadeve v zvezi s pravicami do stikov z otrokom v tem obdobju.

Za člen 9 veljajo naslednji pogoji:

- **Nujno je, da sodišča v državi članici izvora izdajo odločbo o pravicah do stikov z otrokom.**

  Člen 9 velja le za položaj, ko želi nosilec pravic do stikov z otrokom spremeniti predhodno odločbo o pravicah do stikov z otrokom. Če sodišča v državi članici izvora niso izdale nobene odločbe o pravicah do stikov z otrokom, člen 9 ne velja, ampak se uporabljajo druga pravila o pristojnosti. Sodišča nove države članice bi bila pristojna v skladu s členom 8, da odločijo o zadevah v zvezi s pravico do stikov z otrokom, potem ko otrok pridobi običajno prebivališče v tisti državi.

- **Velja le za „zakonite“ preselitve.**

  Določiti je treba, ali se v skladu s katero koli sodno odločbo ali zakonom, ki velja v državi članici izvora (vključno s pravili zasebnega mednarodnega prava), nosilcu starševske odgovornosti omogoči preselitev z otrokom v drugo državo članico brez soglasja drugega nosilca starševske odgovornosti. Če je premestitev nezakonita, člen 9 ne velja, ampak se uporablja člen 10 (glej poglavje VII). Če je na drugi strani enostranska odločitev o spremembi otrokovega običajnega prebivališča zakonita, velja člen 9, če so izpolnjeni spodnji pogoji.

- **Uporablja se le za trimesečno obdobje po otrokovi preselitvi.**

  Trimesečno obdobje se šteje od datuma, ko se je otrok fizično odselil iz države članice izvora. Datum preselitve se ne sme zamenjati z datumom, ko otrok pridobi običajno prebivališče v novi državi članici. Če sodišče v državi članici izvora začne postopek po preteku trimesečnega obdobja od datuma preselitve, nima pristojnosti iz člena 9.

- **Nujno je, da otrok pridobi običajno prebivališče v novi državi članici v trimesečnem obdobju.**

  Člen 9 velja le, če je otrok pridobil običajno prebivališče v novi državi članici v trimesečnem obdobju. Če otrok v tem obdobju ni pridobil običajnega prebivališča, sodišča v državi članici izvora načeloma ohranijo pristojnost v skladu s členom 8.

- **Nosilec pravic do stikov z otrokom mora še vedno imeti običajno prebivališče v državi članici izvora.**

  Če nosilec pravic do stikov z otrokom nima več običajnega prebivališča v državi članici izvora, člen 9 ne velja, vendar sodišča v novi državi članici postanejo pristojna, ko je otrok tam pridobil običajno prebivališče.

- **Nujno je, da nosilec pravic do stikov z otrokom ni sprejel spremembe pristojnosti.**

  Ker je cilj te določbe zagotoviti, da lahko nosilec pravic do stikov z otrokom začne postopek na sodiščih v svoji državi članici, člen 9 ne velja, če je pripravljen(-a) sprejeti prenos pristojnosti na sodišča nove države članice. Zato, če nosilec pravic do stikov z otrokom sodeluje v postopkih v zvezi s pravicami do stikov na sodišču v novi državi članici brez izpodbijanja pristojnosti tistega sodišča, člen 9 ne velja, pač pa pridobi pristojnost sodišče v novi državi članici (odstavek 2). Podobno člen 9 ne preprečuje nosilcu pravic do stikov z otrokom, da začne postopek na sodiščih nove države članice za pregled vprašanja pravic do stikov z otrokom.

- **Ne preprečuje sodiščem nove države članice, da odločijo o zadevah, ki niso pravice do stikov z otrokom.**

  Člen 9 obravnava le pristojnost za urejanje pravic do stikov z otrokom, vendar ne velja za druge zadeve starševske odgovornosti, npr. za pravice do varstva in vzgoje otroka. Člen 9 zato ne preprečuje nosilcu starševske odgovornosti, ki se je z otrokom preselil v drugo državo članico, da začne postopek na sodiščih tiste države članice o vprašanju pravic do varstva in vzgoje otroka v trimesečnem obdobju po preselitvi.

Nadaljevanje pristojnosti po kraju otrokovega prejšnjega običajnega prebivališča

(Člen 9)

Ali so odločbo o pravicah do stikov z otrokom izdala sodišča v državi članici, od koder se je otrok preselil („država članica izvora“)?

NE
Člen 9 ne velja, vendar sodišča druge države članice postanejo pristojna, ko otrok tam pridobi običajno prebivališče, v skladu s členom 8.

DA

Ali se je otrok zakonito preselil iz države članice izvora v drugo državo članico („nova država članica“)?

NE
Če je preselitev nezakonita, člen 9 ne velja. Namesto tega veljajo pravila v zvezi z ugrabitvijo otroka.

DA

Ali je otrok pridobil običajno prebivališče v novi državi članici v obdobju 3 mesecev?

NE
Člen 9 ne velja. Če ima otrok še vedno običajno prebivališče v državi članici izvora po 3 mesecih, sodišča tiste države članice ohranijo pristojnost v skladu s členom 8.

DA

Ali ima nosilec pravic do stika z otrokom še vedno običajno prebivališče v državi članici izvora?

NE
Člen 9 ne velja.

DA

Ali je nosilec pravic do stika z otrokom sodeloval v postopkih na sodiščih v novi državi članici brez izpodbijanja njihove pristojnosti?

NE
Člen 9 velja.

DA Člen 9 ne velja.

b Pristojnost v primerih ugrabitve otroka

Člen 10

Pristojnost v primerih ugrabitve otroka ureja posebno pravilo (glej poglavje VII).

c Dogovor o pristojnosti

Člen 12

Uredba uvaja omejeno možnost začetka postopka na sodišču države članice, v kateri otrok nima običajnega prebivališča, bodisi ker ima zadeva povezavo z nerešenim postopkom razveze, bodisi ker ima otrok bistveno povezavo s tisto državo članico.

Člen 12 zajema dva različna položaja:

Položaj 1:

Pristojnost sodišča za razvezo zakonske zveze v zadevah starševske odgovornosti

Člen 12(1) in (2)

Ko postopki razveze zakonske zveze v državi članici tečejo, imajo sodišča tiste države prav tako pristojnost v zadevah starševske odgovornosti, ki so povezane z razvezo, čeprav zadevni otrok nima običajnega prebivališča v tisti državi članici. To velja, če otrok je ali ni otrok obeh zakoncev.

Sodišče za razvezo zakonske zveze je pristojno, če so izpolnjeni naslednji pogoji:

- Vsaj eden od zakoncev ima starševsko odgovornost do otroka.
- Sodnik mora takrat, ko sodišče začne postopek, odločiti, ali vsi nosilci starševske odgovornosti sprejmejo pristojnost sodišča za razvezo zakonske zveze s formalnim sprejetjem ali nedvoumnim vedenjem.
- Pristojnost tistega sodišča je v korist otroka.

Pristojnost sodišča za razvezo zakonske zveze preneha takoj, ko:

- sodna odločba v zvezi z razvezo postane pravnomočna ali
- se izda končna sodna odločba v postopkih starševske odgovornosti, ki so še vedno potekali, ko je sodna odločba v zvezi z razvezo postala pravnomočna ali
- so se zaključili postopki razveze in starševske odgovornosti iz drugega razloga (npr. vlogi za razvezo in starševsko odgovornost sta umaknjeni).

Pripravljavci niso nameravali razločevati med izrazom „superior interests of the child" (člen 12(19(B)) in izrazom „best interests of the child" v angleški različici. Različice Uredbe v drugih jezikih uporabljajo v obeh odstavkih enako besedilo.

Položaj 2:

Pristojnost sodišča v državi članici, s katero ima otrok bistveno povezavo

Člen 12 (3)

Kadar postopki razveze zakonske zveze ne tečejo, so sodišča tiste države lahko pristojna v zadevah starševske odgovornosti, čeprav otrok nima običajnega prebivališča v tisti državi članici, če so izpolnjeni naslednji pogoji:

- Otrok ima bistveno povezavo z zadevno državo članico, še zlasti, ker ima eden od nosilcev starševske odgovornosti tam običajno prebivališče ali ker je otrok državljan tiste države. Ti pogoji se ne izključujejo, mogoče je vzpostaviti povezavo po drugih merilih.
- Vse stranke v postopkih sprejmejo pristojnost tistega sodišča izrecno ali kako drugače nedvoumno, ko sodišče začne postopek (glej isto zahtevo v položaju 1).
- Pristojnost je v korist otroka (enako kot zgoraj v členu 12(1)).

Člen 12(4) določa, v kakšnih okoliščinah je pristojnost iz tega člena „v korist otroka", kadar ima zadevni otrok običajno prebivališče v tretji državi, ki ni država pogodbenica Haaške konvencije o varstvu otrok iz leta 1996 (glej poglavje XI).

d Navzočnost otroka

Člen 13

Če se izkaže, da je nemogoče določiti običajno prebivališče otroka in člen 12 ne velja, omogoča člen 13 sodniku v državi članici, da odloči o zadevah starševske odgovornosti v zvezi z otroki, ki so prisotni v tisti državi članici.

e Subsidiarna pristojnost

Člen 14

Če ni pristojno nobeno sodišče v skladu s členi 8 do 13, lahko sodišče utemelji svojo pristojnost na podlagi lastnih nacionalnih pravil zasebnega mednarodnega prava. Takšne odločbe je treba priznati in razglasiti za izvršljive v drugih državah članicah v skladu s pravili Uredbe.

III. Prenos na bolj primerno sodišče

Člen 15

Uredba vsebuje inovativno pravilo, ki izjemoma omogoča, da sodišče, ki začne primer, primer prenese na sodišče druge države članice, če je slednje bolj primerno za obravnavo primera. Sodišče lahko prenese **celoten primer** ali **določen del primera**.

V skladu s splošnim pravilom so pristojna sodišča države članice otrokovega običajnega prebivališča v trenutku, ko je sodišče začelo postopek (člen 8). Zato se pristojnost ne prenese samodejno v primeru, ko otrok med sodnim postopkom pridobi običajno prebivališče v drugi državi članici.

Vendar so lahko okoliščine, kjer izjemoma sodišče, ki je začelo postopek („sodišče izvora"), ni najbolj primerno za obravnavo primera. Člen 15 v takšnih okoliščinah omogoča, da sodišče izvora prenese primer na sodišče druge države članice, če je to v korist otroka.

Ko je bil primer prenesen na sodišče druge države članice, ga ni mogoče prenesti na tretje sodišče (uvodna izjava 13).

1. V katerih okoliščinah je mogoč prenos primera?

Za prenos veljajo naslednji pogoji:

Otrok mora biti „posebej povezan“ z drugo državo članico. Člen 15(3) našteva pet položajev, ko v skladu z Uredbo obstaja takšna povezava:

- otrok je tam pridobil običajno prebivališče, potem ko je sodišče izvora začelo postopek; ali
- v drugi državi članici je prejšnje običajno prebivališče otroka; ali
- otrok je njen državljan; ali
- v njej je običajno prebivališče nosilca starševske odgovornosti; ali
- otrok je lastnik premoženja v drugi državi članici in je primer povezan z ukrepi za zaščito otroka, ki se nanašajo na upravljanje, ohranjanje in razpolaganje s tem premoženjem.

Poleg tega morata biti obe sodišči prepričani, da je prenos v korist otroka. Sodniki morajo sodelovati pri presoji tega vprašanja na podlagi „posebnih okoliščin primera“.

Prenos se lahko izvede:

- na pobudo stranke ali
- po uradni dolžnosti sodišča, če se strinja vsaj ena od strank ali
- na pobudo sodišča v drugi državi članici, če se strinja vsaj ena od strank.

2. Kateri postopek se uporabi?

Sodišče, ki obravnava zahtevek za prenos ali ki želi prenesti primer po uradni dolžnosti, ima dve možnosti:

- **prekine obravnavo zadeve in pozove stranke, da začnejo postopek na sodišču te druge države članice ali**
- **neposredno zaprosi sodišče druge države članice, naj prevzame primer.**

V prejšnjem primeru sodišče izvora določi rok, do katerega stranke začnejo postopek pri sodiščih druge države članice. Če stranke ne začnejo postopka pri takšnem drugem sodišču v roku, se primer ne prenese in sodišče izvora nadaljuje z izvajanjem svoje pristojnosti. Uredba ne predpisuje določenega roka, vendar mora biti rok dovolj kratek, da prenos ne povzroča nepotrebnih zamud v škodo otroka in strank. Sodišče, ki je prejelo zahtevek za prenos, mora v šestih mesecih po začetku postopka odločiti, ali sprejme prenos ali ne. Ustrezno vprašanje mora biti, ali bi bil v določenem primeru prenos v korist otroka. Osrednji organi imajo lahko pomembno vlogo pri zagotavljanju podatkov sodnikom v zvezi s položajem v drugi državi članici. Ocena mora temeljiti na načelu medsebojnega zaupanja

in na domnevi, da so sodišča v vseh državah članicah načeloma pristojna za obravnavanje primera.

Če drugo sodišče odkloni pristojnost ali v šestih tednih po začetku postopka ne sprejme pristojnosti, sodišče izvora ohrani pristojnost in jo mora izvajati.

3. Nekateri praktični vidiki

➢ Kako sodnik, ki bi rad prenesel primer, ugotovi, katero je pristojno sodišče v drugi državi članici?

Za ugotovitev pristojnega sodišča v drugi državi članici se lahko uporablja Evropski pravosodni atlas v civilnih zadevah. Pravosodni atlas določa ozemeljsko pristojno sodišče v različnih državah članicah s kontaktnimi podatki različnih sodišč (naziv, telefon, elektronska pošta itd.) (glej Pravosodni atlas[1]). Osrednji organi, določeni z Uredbo, lahko prav tako pomagajo sodnikom pri ugotovitvi pristojnega sodišča v drugi državi članici (glej poglavje X).

➢ Kako naj komunicirajo sodniki?

Člen 15 navaja, da sodišča sodelujejo, neposredno ali prek osrednjih organov, z namenom prenosa. Zlasti je lahko uporabno, če zadevni sodniki komunicirajo pri oceni, ali so v posebnem primeru zahteve za prenos izpolnjene, še zlasti, če bi to bilo v korist otroka. Če oba sodnika govorita in/ali razumeta skupni jezik, naj ne odlašata z medsebojnim stikom neposredno po telefonu ali elektronski pošti. Uporabne so lahko tudi druge oblike sodobne tehnologije, npr. konferenčni klici. Če so jezikovne težave, se sodniki lahko zanesejo na tolmače. Tudi osrednji organi bodo lahko pomagali sodnikom.

(1) http://www.europa/comm/justice_home/judicialatlascivil

Sodniki bodo želeli, da so stranke in njihovi pravni svetovalci obveščeni, vendar bodo morali sodniki sami odločiti, kateri postopki in zaščitni ukrepi so primerni v posameznem primeru.

Sodišča lahko sodelujejo tudi prek osrednjih organov.

➢ Kdo je odgovoren za prevajanje dokumentov?

Mehanizmi prevajanja niso zajeti v členu 15. Sodniki morajo poskusiti najti pragmatično rešitev, ki bi ustrezala potrebam in okoliščinam posameznega primera. Ob upoštevanju procesnega prava naslovljene države prevajanje ni potrebno, če se primer prenese sodniku, ki razume jezik primera. Če se prevajanje izkaže za nujno, ga je treba omejiti na najpomembnejše dokumente. Tudi osrednji organi bodo lahko pomagali pri zagotavljanju neformalnih prevodov (glej poglavje X).

Prenos na bolj primerno sodišče

Če je sodišče v državi članici („država članica A“) začelo postopek v skladu s členi 8 do 14 Uredbe, ga lahko izjemoma prenese na sodišče druge države članice („država članica B“), če so izpolnjeni naslednji pogoji:

IV. Kaj se zgodi, če isti postopki tečejo v dveh državah članicah?

ČLEN 19 (2)

Lahko se zgodi, da stranki začneta sodne postopke v zvezi s starševsko odgovornostjo za istega otroka in z istim zahtevkom v različnih državah članicah. Posledica tega so vzporedni zahtevki in zato možnosti nezdružljivih sodnih odločb o isti zadevi.

Člen 19(2) ureja položaj, kjer so postopki v zvezi s starševsko odgovornostjo začeti v različnih državah članicah:

- **za istega otroka in**
- **z istim zahtevkom.**

V takšnem položaju določa člen 19(2), da je sodišče, ki je prvo začelo postopek, načeloma pristojno. Sodišče, ki je drugo začelo postopek, mora prekiniti postopke in počakati, da drugo sodišče odloči, ali je pristojno. Če prvo sodišče meni, da je pristojno, mora drugo sodišče odkloniti pristojnost. Drugo sodišče lahko nadaljuje postopke le, če prvo sodišče sklene, da ni pristojno, ali če prvo sodišče odloči, da bo preneslo primer v skladu s členom 15.

Pričakuje se, da se bo mehanizem *litispendence* redko uporabljal v postopkih v zvezi s starševsko odgovornostjo, ker ima otrok navadno običajno prebivališče v le eni državi članici, v kateri so sodišča pristojna v skladu s splošnim pravilom o pristojnosti (člen 8).

Uredba zagotavlja drug način izogibanja možnim sporom v zvezi s pristojnostjo z omogočanjem prenosa primera. Zato člen 15 omogoča sodišču, izjemoma in pod določenimi pogoji, da primer ali del primera prenese na drugo sodišče (glej poglavje III).

V. Kako se lahko prizna in izvrši odločba v drugi državi članici?

Členi 21, 23-39

Vsaka od zainteresiranih strank lahko zahteva, da se sodna odločba o starševski odgovornosti, ki jo izda sodišče v državi članici, prizna ali ne prizna in razglasi za izvršljivo v drugi državi članici (postopek razglasitve izvršljivosti).

Zahtevek se predloži na pristojno sodišče v državi članici, v kateri se išče priznanje in izvrševanje. Sodišča, ki jih imenujejo države članice v ta namen, so na seznamu 1[(1)]. To sodišče nemudoma izjavi, da je sodna odločba izvršljiva v tisti državi članici. Ne oseba, zoper katero se zahteva izvršitev, ne otrok nista upravičena do predložitve pripomb sodišču.

Sodišče lahko odkloni izrek v zvezi z izvršljivostjo sodne odločbe, če:

- bi to bilo očitno v nasprotju z javno politiko v naslovljeni državi članici;
- otroku ni bila dana priložnost biti zaslišan, razen v nujnih primerih;
- je bila sodba izdana v odsotnosti osebe, ki ji dokumenti o začetih postopkih niso bili vročeni pravočasno, tako da bi imela možnost pripraviti svojo obrambo, razen če se ugotovi, da je ta oseba sodno odločbo nedvoumno sprejela;
- oseba, ki trdi, da sodna odločba krši njeno starševsko odgovornost, ni imela možnosti biti zaslišana;
- je sodna odločba nezdružljiva z drugo sodno odločbo, pod pogoji, določenimi v členu 23(e)(f);
- primer zadeva premestitev otroka v drugo državo članico in postopek, predpisan v členu 56, ni bil upoštevan.

Stranke se lahko pritožijo zoper sodno odločbo. Zahtevek se vloži pri sodiščih, imenovanih s strani držav članic v ta namen, ki so na seznamu 2[(1)]. Obe stranki lahko predložita pripombe sodišču na tej stopnji.

Pri uporabljanju razglasitve izvršljivosti je oseba upravičena do pravne pomoči, če je bila do nje upravičena v svoji državi članici izvora (člen 50). Takšni osebi lahko pomagajo osrednji organi, ki morajo imeti vlogo obveščanja in nudenja pomoči nosilcem starševske odgovornosti, ki iščejo priznanje in izvršitev odločbe o starševski odgovornosti v drugi državi članici (člen 55(b)).

Zgoraj opisan postopek je bil prenesen iz Uredbe Bruselj II. Izvaja se pri odločbah o starševski odgovornosti, npr. v zadevah v zvezi s pravico do varstva in vzgoje otroka. Vendar obstajata dve izjemi, kjer Uredba odpravlja ta postopek in kjer mora biti odločba priznana in izvršljiva v drugih državah članicah brez kakršnega koli postopka. Izjeme zadevajo pravice do stika z otrokom (glej poglavje VI) in vrnitev otroka po ugrabitvi (glej poglavje VII).

(1) UL C40 17.02.05, p.2

VI. Pravila o pravicah do stikov z otrokom

1. Pravice do stikov z otrokom so neposredno priznane in izvršljive v skladu z Uredbo

Člena 40, 41

Eden od glavnih ciljev te uredbe je zagotoviti, da lahko otrok po prenehanju življenjske skupnosti vzdržuje stik z vsemi nosilci starševske odgovornosti, tudi če živijo v različnih državah članicah. Uredba bo olajšala čezmejne pravice do stika z otrokom, saj bo zagotovila, da je sodna odločba o pravicah do stika z otrokom, izdana v eni državi članici, neposredno priznana in izvršljiva v drugi državi članici, če ji je priloženo potrdilo. Posledica novega pravila je dvojna: (a) zahteva za razglasitev izvršljivosti ni več potrebna in (b) nasprotovanje priznavanju sodne odločbe ni več mogoče. Sodna odločba mora biti potrjena v državi članici izvora, če so bila upoštevana nekatera procesna jamstva. Nov postopek ne preprečuje nosilcem starševske odgovornosti, da zahtevajo priznanje in izvršitev sodne odločbe tako, da zahtevajo razglasitev izvršljivosti v skladu z ustreznimi deli Uredbe, če to želijo (člen 40(2)) (glej poglavje V).

2. Katere so zadevne pravice do stikov z otrokom?

„Pravice do stikov z otrokom“ vključujejo še zlasti pravico, da se otrok v omejenem časovnem obdobju prepelje v kraj, ki ni njegovo običajno prebivališče (člen 2(10)).

Nova pravila o pravicah do stikov z otrokom veljajo za vse pravice do stikov z otrokom, ne glede na upravičenca do teh pravic. V skladu z nacionalno zakonodajo se pravice do stikov z otrokom lahko podelijo enemu od staršev, pri katerem otrok ne prebiva, ali drugim družinskim članom, na primer starim staršem ali tretjim osebam.

„Pravice do stikov z otrokom“ vključujejo vse oblike stikov med otrokom in drugo osebo, vključno na primer s stikom po telefonu ali elektronski pošti.

Nova pravila o priznavanju in izvrševanju veljajo samo za sodne odločbe, ki priznavajo pravice do stikov z otrokom. Nasprotno pa za odločbe, v katerih je zavrnjena zahteva za podelitev pravic do stika z otrokom, veljajo splošna pravila o priznavanju.

3. Kateri so pogoji za izdajo potrdila?

Sodna odločba o pravicah do stikov z otrokom je neposredno priznana in izvršljiva v drugi državi članici, če ji je priloženo potrdilo, ki ga izda sodnik izvora, ki je izdal sodno odločbo. Potrdilo zagotavlja, da so procesna jamstva spoštovana v postopku v državi članici izvora.

Člena 40, 41 in Priloga III

Sodnik izvora izda potrdilo, ko preveri, da so bila spoštovana naslednja procesna jamstva:

- vse stranke so imele možnost biti zaslišane;
- otrok je imel možnost biti zaslišan, razen če se je zaslišanje štelo kot neprimerno zaradi starosti in zrelosti otroka;
- če je bila izdana zamudna sodna odločba, je bil nasprotni stranki vročen dokument o začetku postopka pravočasno in na tak način, ki omogoča tej osebi pripravo obrambe, ali če je bil osebi vročen dokument, ki ni v skladu s temi pogoji, je bilo kljub temu dokazano, da se ta oseba s sodno odločbo nedvoumno strinja.

Sodnik izvora izda potrdilo na standardnem obrazcu iz Priloge III v jeziku, v katerem je sestavljena sodna odločba. Potrdilo ne pomeni samo, da so bila upoštevana zgoraj omenjena procesna jamstva, ampak vsebuje tudi podatke praktične narave, ki olajšajo izvrševanje sodne odločbe (npr. imena in naslove nosilcev starševske pravice in zadevnih otrok, kakršno koli praktično ureditev izvrševanja pravice do stikov z otrokom, posebne obveznosti za nosilce starševskih obveznosti ali drugega od staršev in omejitve, povezane z izvajanjem pravice do stikov). Vse obveznosti o pravicah do stikov z otrokom, omenjene v potrdilu, so v skladu z novimi pravili načeloma neposredno izvršljive.

Čeprav to ni urejeno v Uredbi, lahko sodniki štejejo kot dobro prakso, da se v sodno odločbo vključi opis razlogov, zakaj otrok ni imel možnosti biti zaslišan.

Če procesna jamstva niso spoštovana, sodna odločba ni neposredno priznana in razglašena za izvršljivo v drugih državah članicah, stranke pa bodo morale zato zahtevati razglasitev izvršljivosti (glej poglavje V).

4. Kdaj sodnik izvora izda potrdilo?

Člen 41 (1), (3)

To je odvisno od tega, ali bodo v času izdaje sodne odločbe pravice do stikov z otrokom uresničene v čezmejnem okviru.

a Pravice do stikov z otrokom vključujejo čezmejni element

Če v času izdaje sodne odločbe pravice do stika vključujejo čezmejni element, npr. ker ima eden od staršev stalno prebivališče v drugi državi članici ali ker se namerava preseliti v drugo državo članico, sodnik izda potrdilo na lastno pobudo („ex officio“), ko postane sodna odločba izvršljiva, čeprav le začasno.

Nacionalna zakonodaja več držav članic določa, da so sodne odločbe v zvezi s starševsko odgovornostjo „izvršljive“ ne glede na možnost pravnega sredstva. Če nacionalna zakonodaja ne omogoča izvršljivosti sodne odločbe med pritožbenim postopkom, uredba to pravico dodeli sodniku izvora. S tem se želijo preprečiti neupravičene zamude pri izvrševanju sodnih odločb zaradi zamudnih pravnih sredstev.

b Pravice do stika z otrokom ne vključujejo čezmejnega elementa

Če v času izdaje sodne odločbe nič ne kaže na to, da se bodo pravice do stika z otrokom uresničevale izven državnih meja, sodniku ni treba izdati potrdila. Če pa okoliščine primera kažejo, da obstaja dejanska ali potencialna možnost, da bodo pravice do stika z otrokom vključevale čezmejni element, lahko sodniki kot dobro prakso štejejo izdajo potrdila hkrati s sodno odločbo. To lahko na primer velja v primeru, kadar je zadevno sodišče v bližini meje z drugo državo članico ali kadar so nosilci starševske odgovornosti državljani različnih držav.

Če okoliščine naknadno pridobijo mednarodni vidik, ker se na primer eden od nosilcev starševske odgovornosti preseli v drugo državo članico, lahko katera koli stranka v tistem času zahteva od sodišča izvora, ki je izdalo sodno odločbo, da izda potrdilo.

5. Ali je zoper potrdilo možno pravno sredstvo?

Člen 43 in uvodna izjava 24

Ne, zoper izdajo potrdila ni mogoče uporabiti pravnih sredstev. Če je sodnik izvora naredil napako pri izpolnjevanju potrdila in ne odraža pravilno sodne odločbe, se lahko zahteva popravek pri sodišču izvora. V tem primeru velja nacionalna zakonodaja države članice izvora.

6. Kakšni so učinki potrdila?

Člena 41 (1), 45

➢ Sodna odločba o pravicah do stika z otrokom, ki ji je priloženo potrdilo, je neposredno priznana in izvršljiva v drugih državah članicah

Dejstvo, da je sodni odločbi o pravicah do stika z otrokom priloženo potrdilo, pomeni, da lahko nosilec starševske odgovornosti zahteva, da se odločba prizna in izvrši v drugi državi članici brez kakršnega koli vmesnega postopka („*exequatur*“). Poleg tega druga stranka lahko ne nasprotuje priznanju sodne odločbe. Zato razlogi za nepriznanje iz člena 23 ne veljajo za te sodne odločbe.

Stranka, ki želi zahtevati izvršitev pravic do stikov z otrokom v drugi državi članici, predloži izvod sodne odločbe in potrdilo. Prevod potrdila ni potreben, z izjemo točke 12 o praktični ureditvi izvrševanja pravice do stikov z otrokom.

➢ Potrdilo zagotavlja, da se za priznanje in izvršitev sodna odločba obravnava v drugi državi članici kot sodna odločba, izdana v tej državi članici

Člena 44, 47

Dejstvo, da je sodna odločba neposredno priznana in izvršljiva v drugi državi članici, pomeni, da jo je treba obravnavati kot „nacionalno“ sodno odločbo in jo je treba priznati in izvršiti pod enakimi pogoji kot sodno odločbo, izdano v tej državi članici. Če stranka ne ravna v skladu s sodno odločbo o pravicah do stikov z otrokom, druga stranka lahko neposredno zahteva, da jo izvršijo organi v državi članici izvršitve. Postopka izvršitve ne ureja Uredba, ampak nacionalna zakonodaja (glej poglavje VIII).

7. Pristojnost sodišč v državi članici izvršitve za določitev praktične ureditve za izvrševanje pravic do stikov z otrokom

Člen 48

Izvršitev lahko postane težavna ali celo nemogoča, če sodna odločba ne vsebuje informacij o ureditvi pravice do stikov ali pa so te informacije nezadostne. Da se kljub temu v takšnih okoliščinah zagotovi izvršitev pravic do stikov, Uredba dodeljuje sodiščem države članice izvršitve pristojnost, da določijo potrebno praktično ureditev za organiziranje izvrševanja pravice do stikov, hkrati pa je treba upoštevati bistvene elemente te sodne odločbe.

Člen 48 sodišču izvršitve ne dodeljuje stvarne pristojnosti. Praktična ureditev, ki se zahteva v skladu s to določbo, se zato preneha uporabljati, potem ko sodišče države članice, ki je stvarno pristojno, izda sodno odločbo.

VII. Pravila v zvezi z ugrabitvijo otroka

Členi 10,11, 40, 42, 55

Haaška konvencija z dne 25. oktobra 1980 o civilnopravnih vidikih mednarodne ugrabitve otrok („Haaška konvencija iz leta 1980“), ki so jo ratificirale vse države članice, se še naprej uporablja v okviru odnosov med državami članicami. Vendar pa je Haaška konvencija iz leta 1980 dopolnjena z nekaterimi določbami Uredbe, ki se uporabljajo v primerih ugrabitve otroka med državami članicami. Pravila Uredbe prevladajo nad pravili Konvencije v okviru odnosov med državami članicami v zadevah, ki jih zajema Uredba.

Uredba si prizadeva k odvračanju starševskih ugrabitev med državami članicami in, če do ugrabitve kljub temu pride, k zagotavljanju takojšnje vrnitve otroka v njegovo državo članico izvora. Za potrebe te uredbe ugrabitev otroka zajema neupravičeno premestitev in neupravičeno zadržanje (člen 2(11)). Nadaljevanje velja za primere v obeh okoliščinah.

Če je otrok ugrabljen v eni državi članici („država članica izvora“) in prepeljan v drugo državo članico („zaprošena država članica“), Uredba zagotavlja, da sodišča države članice izvora obdržijo pristojnost odločanja o vprašanju dodelitve varstva in vzgoje, ne glede na ugrabitev. Ko je vložena zahteva za vrnitev otroka pri sodišču v zaprošeni državi članici, to sodišče uporabi Haaško konvencijo iz leta 1980, kakor je dopolnjena s to uredbo. Če sodišče zaprošene države članice odloči, da se otrok ne vrne, nemudoma posreduje izvod sodne odločbe pristojnemu sodišču države članice izvora. To sodišče lahko na zahtevo stranke preuči vprašanje dodelitve varstva in vzgoje. Če sodišče izda odločbo, ki določa vrnitev otroka, je ta sodna odločba neposredno priznana in izvršljiva v zaprošeni državi članici, ne da bi bila potrebna razglasitev izvršljivosti. (glej prikaz delovnih postopkov na str. 49)

Glavna načela novih pravil o ugrabitvi otroka

1. Pristojnost ohranijo sodišča države članice izvora (glej preglednico, str. 39).

2. Sodišča zaprošene države članice zagotovijo takojšnjo vrnitev otroka (glej preglednico, str. 43).

3. Če sodišče zaprošene države članice odloči, da se otrok ne vrne, mora nemudoma posredovati izvod sodne odločbe pristojnemu sodišču v državi članici izvora, ki obvesti stranke. Sodišči sodelujeta (glej preglednico, str. 49).

4. Če sodišče države članice odloči, da se otrok vrne, se razglasitev izvršljivosti za to sodno odločbo odpravi in sodna odločba je neposredno izvršljiva v zaprošeni državi članici (glej preglednico na str. 49).

5. Osrednji organi države članice izvora in zaprošena država članica sodelujejo in pomagajo sodiščem pri njihovih nalogah.

Kot splošno opombo je primerno opozoriti, da zapletenost in narava zadeve, ki je obravnavana v različnih mednarodnih instrumentih na področju ugrabitve otrok, terjata specializirane ali dobro usposobljene sodnike. Čeprav organizacija sodišč ne sodi na področje uporabe Uredbe, so izkušnje držav članic, ki so pristojnost za obravnavo primerov po Haaški konvenciji iz leta 1980 zgostile na omejeno število sodišč ali sodnikov, pozitivne in kažejo na izboljšanje kakovosti in učinkovitosti.

1. Pristojnost

Člen 10

Da bi odvrnili starševske ugrabitve otrok med državami članicami, člen 10 zagotavlja, da so sodišča države članice, v kateri je otrok običajno prebival pred ugrabitvijo („država članica izvora“), še naprej pristojna za odločanje o vsebini zadeve tudi po ugrabitvi. Pristojnost se lahko dodeli sodiščem nove države članice („zaprošena država članica“) samo pod zelo strogimi pogoji (glej prikaz delovnih postopkov, str. 39).

Uredba omogoča dodelitev pristojnosti sodiščem zaprošene države članice v samo dveh položajih:

Položaj 1:

- Otrok pridobi običajno prebivališče v zaprošeni državi članici in
- vsi, ki imajo pravico do varstva in vzgoje, privolijo v ugrabitev.

Položaj 2:

- Otrok pridobi običajno prebivališče v zaprošeni državi članici in prebiva v tej državi članici najmanj eno leto, potem ko so bile osebe, ki imajo pravico do varstva in vzgoje, seznanjene ali bi morale biti seznanjene s krajem otrokovega bivanja, in

- otrok se je vživel v novo okolje **in je poleg tega izpolnjen vsaj eden od naslednjih pogojev:**

– nobena zahteva za vrnitev otroka ni bila vložena v enem letu, potem ko je bil ali bi lahko bil eden od staršev, ki je ostal, seznanjen s krajem bivanja otroka;
– zahteva za vrnitev je bila vložena, ampak je bila nato umaknjena in v roku tega leta ni bila vložena nobena nova zahteva;
– v zaprošeni državi članici je bila izdana odločba, da se otrok ne vrne, in sodišča obeh držav članic so ukrepala v skladu s členom 11(6), vendar je bil primer zaključen v skladu s členom 11(7), ker stranke niso predložile predlogov v roku 3 mesecev od obvestila;
– pristojno sodišče izvora je izdalo sodno odločbo o varstvu in vzgoji, ki ne določa vrnitve otroka.

Pristojnost v primerih ugrabitve otroka

Primer: Otrok je ugrabljen v državi članici A in prepeljan v državo članico B. Katero sodišče je pristojno za odločanje o vsebini zadeve?

POLOŽAJ 1:

Otrok pridobi običajno prebivališče v državi članici B in osebe, ki imajo pravice do varstva in vzgoje, privolijo v ugrabitev.

NE → Pristojna so sodišča države članice A

DA → Pristojna so sodišča države članice B

POLOŽAJ 2:

Otrok pridobi običajno prebivališče in prebiva v državi članici B več kot 1 leto, odkar so bile osebe, ki imajo pravico do varstva in vzgoje, seznanjene ali bi morale biti seznanjene s krajem otrokovega bivanja

in otrok se je vživel v svoje novo okolje.

in je izpolnjen eden od štirih naslednjih pogojev:

- Ustrezni nosilec pravic do varstva in vzgoje ni zahteval vrnitve otroka v enem letu, potem ko je bil/bila ali bi moral/morala biti seznanjen/seznanjena s krajem bivanja otroka **ali**
- nosilec pravice do varstva in vzgoje je v enem letu umaknil zahtevo za vrnitev in v tem času ni bila vložena nobena nova zahteva **ali**
- sodišče države članice B je izdalo sodno odločbo, da se otrok ne vrne, in poslalo izvod sodne odločbe pristojnemu sodišču v državi članici A, nobena od strank pa ni zahtevala, da slednje sodišče preuči zadevo, v roku, določenem v členu 11(7), **ali**
- na zahtevo stranke je sodišče države članice A izdalo sodno odločbo o varstvu in vzgoji, ki ne določa vrnitve otroka.

NE → Pristojna so sodišča države članice A

DA → Pristojna so sodišča države članice B

2. Pravila za zagotavljanje takojšnje vrnitve otroka

Člen 11(1)-(5)

Ko sodišče države članice prejme zahtevo za vrnitev otroka v skladu s Haaško konvencijo iz leta 1980, uporabi pravila Konvencije, kakor so bila dopolnjena s členom 11(1) do (5) Uredbe (glej prikaz delovnih postopkov, str. 43). Zato je za sodnika lahko koristno, da pregleda ustrezno sodno prakso po tej konvenciji, ki je na voljo v zbirki podatkov INCADAT, ki jo je vzpostavila Haaška konferenca o mednarodnem zasebnem pravu. Uporabni so lahko tudi pojasnjevalno poročilo in praktični vodniki o tej konvenciji (Konvencija o civilnopravnih vidikih ugrabitve otrok iz leta 1980)[1].

2.1. Sodišče oceni, ali je bila izvedena ugrabitev v smislu Uredbe

Člen 2 (11)(a)(b)

Sodnik najprej določi, ali je prišlo do „neupravičene premestitve ali zadržanja“ v smislu Uredbe. Opredelitev v členu 2(11) je zelo podobna opredelitvi iz Haaške konvencije iz leta 1980 (člen 3) in zajema premestitev ali zadržanje otroka s kršitvijo pravic do varstva in vzgoje po zakonodaji države članice, v kateri je imel otrok običajno prebivališče pred ugrabitvijo. Vendar pa Uredba dodaja, da se za varstvo in vzgojo šteje, da se izvršuje skupno, kadar eden od nosilcev starševske odgovornosti ne more odločati o kraju otrokovega prebivališča brez soglasja drugega nosilca starševske odgovornosti. Zato premestitev otroka iz ene države članice v drugo brez soglasja zadevne osebe pomeni po Uredbi ugrabitev otroka. Če je premestitev zakonita po nacionalni zakonodaji, se lahko uporablja člen 9 Uredbe.

2.2. Sodišče vedno odredi vrnitev otroka, če ga je mogoče zaščititi v državi članici izvora

Člen 11 (4)

Uredba potrjuje načelo, da sodišče odredi takojšnjo vrnitev otroka, z omejitvijo izjem iz člena 13(b) Haaške konvencije iz leta 1980 na najnižjo možno raven. V skladu z načelom se otrok vedno vrne, če se ga lahko zaščiti v državi članici izvora.

Člen 13(b) Haaške konvencije iz leta 1980 določa, da sodišče ni dolžno izdati odločbe, da se otrok vrne, če ga s tem izpostavi fizičnemu ali psihološkemu trpljenju ali če bi bilo to zanj nevzdržno. Uredba gre korak dlje in razširi obveznost, da se odredi vrnitev otroka v primerih, v katerih bi otrok lahko bil izpostavljen takšnemu trpljenju, vendar je kljub temu ugotovljeno, da so organi v državi članici izvora sprejeli potrebne ukrepe za zagotovitev zaščite otroka po njegovi vrnitvi ali pa so pripravljeni, da takšne ukrepe sprejmejo.

Sodišče mora to preučiti na podlagi dejstev o primeru. Ni dovolj, da v državi članici izvora obstajajo postopki za zaščito otroka, ampak mora biti ugotovljeno, da so organi države članice izvora sprejeli dejanske ukrepe za zaščito zadevnega otroka.

Na splošno bo sodnik težko presodil dejanske okoliščine v državi članici izvora. Pomoč osrednjih organov države članice izvora bo izjemno pomembna pri presoji, ali so v tej državi sprejeti ukrepi zavarovanja ali ne ter ali bodo ustrezno zagotovili zaščito otroka pri njegovi ali njeni vrnitvi. (glej poglavje X).

(1) http://www.hcch.net/index_en.php

2.3. Otrok in stranka prosilka imata možnost biti zaslišana

Člen 11(2),(5))

Uredba potrjuje pravico otroka, da je zaslišan med postopkom. Zato sodišče zagotovi otroku možnost biti zaslišan, razen če sodnik meni, da je to neprimerno zaradi otrokove starosti in zrelosti (glej poglavje IX).

Poleg tega sodišče ne more zavrniti vrnitve otroka, ne da bi bila osebi, ki zahteva vrnitev, dana možnost biti zaslišana. Ob upoštevanju strogega roka se zaslišanje izvede na najhitrejši in najučinkovitejši način, ki je na voljo. Ena od možnosti je, da se uporabi ureditev, določeno v Uredbi (ES) št. 1206/2001 o sodelovanju med sodišči držav članic pri pridobivanju dokazov v civilnih ali gospodarskih zadevah („Uredba o dokazih"). Uredba, ki se uporablja od 1. januarja 2004, olajšuje sodelovanje med sodišči različnih držav članic pri pridobivanju dokazov v zadevah, povezanih na primer z družinskim pravom. Sodišče lahko zaprosi, da pristojno sodišče druge države članice pridobi dokaze ali da se dokazi pridobijo neposredno v drugi državi članici. Glede na to, da mora sodišče o vrnitvi otroka odločiti v 6 tednih, mora biti zaprosilo izvršeno brez odlašanja in v splošnem roku 90 dni, kot je določeno v členu 10(1) uredbe o dokazih. Uporaba videokonference in telekonference, predlagana v členu 10(4) omenjene uredbe, je lahko še zlasti koristna pri pridobivanju dokazov v teh primerih.

2.4. Sodišče izda odločbo v roku šestih tednov

Člen 11 (3)

Sodišče mora uporabiti najhitrejše postopke, ki jih predvideva nacionalna zakonodaja, in izdati sodno odločbo v roku šestih tednov od trenutka, ko je začelo postopek na podlagi zahteve (dodana bo povezava na seznam postopkov držav članic, ki se uporabljajo). Ta rok se lahko preseže, če je upoštevanje roka nemogoče zaradi izjemnih okoliščin.

V zvezi s sodnimi odločbami, ki odrejajo vrnitev otroka, člen 11(3) ne določa posebej, da so te odločbe, ki morajo biti izrečene v roku šestih tednov, izvršljive v enakem roku. Vendar pa je to edina razlaga, ki bi učinkovito zajamčila uresničevanje cilja, ki zagotavlja takojšnjo vrnitev otroka v strogo določenem roku. Ta cilj bi lahko bil ogrožen, če nacionalna zakonodaja omogoča možnost uporabe pravnih sredstev v zvezi z odločbo o vrnitvi in med tem začasno zadrži izvršitev te odločbe, ne da bi določila kakršen koli rok za postopek uporabe pravnega sredstva.

Zato si mora nacionalna zakonodaja prizadevati, da zagotovi „izvršljivost" sodne odločbe o vrnitvi, izdane v predpisanem šesttedenskem roku. Kako doseči ta cilj, je odvisno od nacionalne zakonodaje. Predvidijo se lahko različni postopek, na primer:

- (a) nacionalna zakonodaja lahko izključi možnost pravnega sredstva proti odločbi, ki določa vrnitev otroka, ali
- (b) nacionalna zakonodaja lahko dovoli možnost pravnega sredstva, vendar zagotovi, da je odločba, ki določa vrnitev otroka, izvršljiva do kakršnega koli pravnega sredstva.

- (c) V primeru, da nacionalna zakonodaja dovoli možnost pravnega sredstva in začasno zadrži izvršitev sodne odločbe, morajo države članice predvideti postopke za zagotovitev pospešenega pritožbenega postopka, da zagotovijo upoštevanje šesttedenskega roka.

Zgoraj opisani postopki se smiselno uporabljajo tudi za odločbe, da se otrok ne vrne, da se zmanjša nevarnost vzporednih postopkov in nasprotujočih si odločb. Sicer lahko pride do tega, da stranka vloži pravno sredstvo proti odločbi, da se otrok ne vrne, ki je izdana tik pred iztekom šesttedenskega roka, in hkrati zahteva, da pristojno sodišče izvora preuči primer.

Vrnitev otroka

Pomni: Pravila Uredbe (čl. 11(2 do 5)) prevladajo nad ustreznimi pravili Konvencije.

	Ustrezna pravila Haaške konvencije iz leta 1980	Ustrezna pravila Uredbe
Obveznost, da se odredi vrnitev otroka	**Člen 12:** Sodišče DČ, v katero je bil prepeljan otrok, („sodišče“) načeloma odredi takojšnjo vrnitev otroka, če je od ugrabitve minilo manj kot eno leto.	**Člen 11 (2 do 5):** Uredba potrjuje in podpira to načelo.
Izjema od te obveznosti	**Člen 13 (1)(b):** Sodišče ni dolžno odrediti vrnitve, če obstaja resna nevarnost, da bi bil otrok z vrnitvijo izpostavljen fizičnemu ali psihološkemu trpljenju ali če bi bilo to zanj nevzdržno.	**Člen 11, poglavje 4:** Sodišče mora odrediti vrnitev otroka, čeprav bi s tem ogrozilo otroka, če je ugotovljeno, da bodo organi v državi članici izvora zagotovili zaščito otroka pri njegovi/njeni vrnitvi.
Zaslišanje otroka	**Člen 13(2):** Sodišče ni dolžno odrediti vrnitve otroka, če otrok temu nasprotuje in je dosegel določeno starost in zrelost.	**Člen 11(2):** Sodišče zagotovi otroku možnost biti zaslišan, razen če je to neprimerno ob upoštevanju otrokove starosti in zrelosti.
Zaslišanje nosilca varstva in vzgoje, ki ni ugrabil otroka	(ni določbe)	**Člen 11(5):** Sodišče ne more zavrniti vrnitve otroka, razen če je bila osebi, ki zahteva vrnitev, dana možnost biti zaslišana.
Rok za obravnavo zahtev za vrnitev	**Člen 11:** Sodišče ukrepa hitro v zvezi z vrnitvijo otroka. Če sodišče ne odloči v 6 tednih, se lahko zahteva, da navede razloge za zamudo.	**Člen 11(3):** Sodišče uporabi najhitrejše postopke, ki jih predvideva nacionalna zakonodaja. Sodišče izda odločbo v 6 tednih od vložitve zahtevka, razen če je to nemogoče zaradi izjemnih okoliščin.

3. Kaj se zgodi, če sodišče odloči, da se otrok ne vrne?

Člen 11 (6 - 7)

➢ Pristojno sodišče pošlje izvod odločbe, da se otrok ne vrne, pristojnemu sodišču v državi članici izvora.

Ob upoštevanju strogih pogojev iz člena 13 Haaške konvencije iz leta 1980 in člena 11(2) do (5) Uredbe je verjetno, da se sodišča v večini primerov odločijo, da se otrok vrne.

Vendar pa v izjemnih primerih, v katerih sodišče v skladu s členom 13 Haaške konvencije iz leta 1980 odloči, da se otrok ne vrne, Uredba predvideva poseben postopek iz člena 11(6) in (7).

V skladu s tem mora sodišče, ki je izdalo sodno odločbo, da se otrok ne vrne, poslati izvod sodne odločbe, skupaj z ustreznimi dokumenti, pristojnemu sodišču v državi članici izvora. Gradivo lahko neposredno pošlje eno sodišče drugemu sodišču ali pa se pošlje prek osrednjih organov v obeh državah članicah. Sodišče države članice izvora mora prejeti dokumente v enem mesecu od izdaje sodne odločbe, da se otrok ne vrne.

Sodišče izvora o tem obvesti stranke in jih povabi, da predložijo predloge, v skladu z nacionalno zakonodajo, v roku treh mesecev od datuma obvestila, s katerim izrazijo, ali želijo, da sodišče izvora preuči vprašanje dodelitve varstva in vzgoje otroka.Če stranke ne predložijo pripomb v roku treh mesecev, sodišče izvora zaključi primer.

Sodišče izvora preuči zadevo, če vsaj ena od strank predloži takšne pripombe. Čeprav Uredba ne določa nikakršnega roka, je cilj zagotoviti, da se odločba izda kar najhitreje.

➢ Kateremu sodišču se pošlje odločba, da se otrok ne vrne?

Sodna odločba, da se otrok ne vrne, in ustrezni dokumenti se pošljejo sodišču, pristojnemu za odločanje o vsebini primera, tj o vprašanju dodelitve varstva in vzgoje.

Če je sodišče države članice že izdalo sodno odločbo o zadevnem otroku, se dokumenti načeloma pošljejo temu sodišču. Če sodne odločbe ni, se informacije pošljejo sodišču, pristojnemu po zakonodaji te države članice, v večini primerov tja, kjer je imel otrok običajno prebivališče pred ugrabitvijo. Evropski pravosodni atlas v civilnih zadevah je lahko uporabno orodje za ugotavljanje pristojnega sodišča v drugi državi članici (Pravosodni atlas[1]). Osrednji organi, določeni z Uredbo, lahko prav tako pomagajo sodnikom pri ugotavljanju pristojnega sodišča v drugi državi članici (glej poglavje IX)

➢ Kateri dokumenti se pošljejo in v katerem jeziku?

Člen 11(6) določa, da sodišče, ki je izdalo sodno odločbo, da se otrok ne vrne, pošlje izvod odločbe in „ustreznih dokumentov, zlasti prepisa zaslišanja pred sodiščem“. O tem, kateri dokumenti so ustrezni, odloči sodnik, ki je izdal odločbo. Zato sodnik pripravi pravično predstavitev najpomembnejših prvin in poudari dejavnike, ki so vplivali na odločitev. Na splošno bi to vključevalo dokumente, na katerih temelji odločitev sodnika, vključno na primer s kakršnimi koli poročili, ki jih pripravijo organi socialnega varstva o položaju otroka. Drugo sodišče mora prejeti dokumente v enem mesecu od izdaje odločbe.

(1) http://www.europa/comm/justice_home/judicialatlascivil

Za mehanizme prevajanja se ne uporablja člen 11(6). Sodniki morajo poskusiti najti pragmatično rešitev, ki bi ustrezala potrebam in okoliščinam posameznega primera. Ob upoštevanju procesnega prava naslovljene države prevajanje ni potrebno, če se primer prenese sodniku, ki razume jezik primera. Če se prevajanje izkaže za nujno, se ga lahko omeji na najpomembnejše dokumente. Tudi osrednji organi bodo lahko pomagali pri zagotavljanju neformalnih prevodov. Če prevajanja ni mogoče opraviti v roku enega meseca, ga je treba opraviti v državi članici izvora.

4. Sodišče izvora je pristojno za obravnavo vsebine zadeve v njeni celoti

Člena 11(7) in 42

Sodišče izvora, ki izda odločbo v okviru člena 11(7), je pristojno, da obravnava vsebino zadeve v njeni celoti. Njegova pristojnost torej ni omejena na varstvo in vzgojo otroka, marveč lahko odloči na primer o pravicah do stikov. Sodnik(-ca) mora načeloma biti v položaju, v katerem bi bil(-a), če tisti od staršev, ki je izvedel ugrabitev, ugrabitve ne bi izvedel, marveč namesto tega začel pred sodiščem izvora postopek za spremembo prejšnje odločbe o varstvu in vzgoji ali vprašal za pooblastilo za spremembo običajnega prebivališča otroka. Mogoče je, da oseba, ki zahteva vrnitev otroka, pred ugrabitvijo ni imela istega prebivališča kot otrok ali celo da je ta oseba pripravljena sprejeti spremembo običajnega prebivališča otroka v drugi državi članici, če se s tem njegove ali njene pravice do stikov ustrezno spremenijo.

5. Postopek pred sodiščem izvora

Sodišče izvora mora pri preučitvi primera uporabiti nekatera postopkovna pravila. Upoštevanje teh pravil pozneje omogoči sodišču izvora, da izda potrdilo iz člena 42(2).

Člen 42

Sodnik izvora mora zagotoviti, da:

- **imajo vse stranke možnost biti zaslišane;**
- **ima otrok možnost biti zaslišan, razen če se zaslišanje šteje kot neprimerno zaradi starosti in zrelosti otroka;**
- **njegova/njena sodba upošteva razloge in dokaze, na podlagi katerih se izda odločba, da se otrok ne vrne.**

Nekateri praktični vidiki

➢ **Kako lahko sodnik izvora upošteva razloge, na podlagi katerih se izda odločba, da se otrok ne vrne?**

Treba je vzpostaviti sodelovanje med obema sodnikoma, da lahko sodnik izvora ustrezno upošteva razloge in dokaze, na podlagi katerih se izda odločba, da se otrok ne vrne. Če oba sodnika govorita in/ali razumeta skupni jezik, ne smeta za ta namen odlašati z medsebojnim stikom neposredno po telefonu ali elektronski pošti. Če so težave v zvezi z jezikom, bodo lahko pomagali osrednji organi (glej poglavje X).

➢ **Kako bo možno zaslišati nosilca varstva in vzgoje, ki ugrabi otroka, in otroka, če sta v drugi državi članici?**

Zaradi dejstva, da nosilec varstva in vzgoje, ki ugrabi otroka, in ugrabljeni otrok verjetno ne bosta potovala v državo članico izvora, da bi se udeležila postopka, je potrebno, da lahko pričata v državi članici, kjer sta. Ena od možnost je, da se uporabi ureditev, določena v Uredbi (ES) št. 1206/2001 („Uredba o dokazih"). Ta uredba, ki se uporablja od 1. januarja 2004, olajšuje sodelovanje med sodišči držav članic pri pridobivanju dokazov v zadevah, povezanih na primer z družinskim pravom. Sodišče lahko zaprosi, da pristojno sodišče druge države članice pridobi dokaze ali da se dokazi pridobijo neposredno v tej drugi državi članici. Uredba predlaga, da se dokazi pridobijo z videokonferenco ali telekonferenco.

Upoštevati je treba tudi dejstvo, da je ugrabitev otroka v nekaterih državah članicah kaznivo dejanje. Te države članice morajo sprejeti ustrezne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da se nosilec varstva in vzgoje, ki je ugrabil otroka, lahko udeleži sodnega postopka v državi članici izvora brez tveganja kazenskih sankcij. Ponovno bi bila lahko rešitev uporaba ureditve iz uredbe o dokazih. Druga rešitev bi bila določitev posebne ureditve za zagotovitev prostega prehoda v državo članico izvora in iz nje, da bi omogočili osebno udeležbo posameznika, ki je ugrabil otroka, v postopku pred sodiščem te članice.

Če sodišče izvora izda sodno odločbo, ki ne določa vrnitve otroka, se primer zaključi. Pristojnost za odločanje o vsebinskem vprašanju je nato dodeljena sodiščem države članice, v katero je bil prepeljan otrok (glej prikaz delovnih postopkov, str. 43 in 49).

Če pa sodišče izvora izda odločbo, ki določa vrnitev otroka, je ta odločba neposredno priznana in izvršljiva v drugi državi članici, če ji je priloženo potrdilo (glej točko 6 in prikaz delovnih postopkov, str. 49).

6. Odprava razglasitve izvršljivosti za odločbo sodišča izvora, ki določa vrnitev otroka

Člena 40, 42

Kot je opisano zgoraj (točka 2), sodišče, ki začne postopek na podlagi zahteve za vrnitev otroka v skladu s Haaško konvencijo iz leta 1980, uporabi pravila Konvencije, kakor je dopolnjena s členom 11 Uredbe. Če zaprošeno sodišče odloči, da se otrok ne vrne, ima sodišče izvora zadnjo besedo pri določanju, ali se otrok vrne ali ne.

Če sodišče izda odločbo, ki določa vrnitev otroka, je pomembno, da se zagotovi hitra izvršitev te odločbe v drugi državi članici. Zato Uredba določa, da so takšne odločbe neposredno priznane in izvršljive v drugi državi članici, če jim je priloženo potrdilo. Posledica novega pravila je dvojna: (a) zahteva za razglasitev izvršljivosti ni več potrebna in (b) nasprotovanje priznavanju sodne odločbe ni mogoče. Za sodno odločbo se izda potrdilo, če izpolnjuje postopkovne zahteve, navedene zgoraj v točki 5.

Sodnik izvora izda potrdilo na standardnem obrazcu iz Priloge IV v jeziku, v katerem je sestavljena sodna odločba. Sodnik vnese tudi druge informacije, ki so zahtevane v Prilogi, vključno s tem, ali je sodna odločba izvršljiva v državi članici izvora v času, ko je izdana.

Sodišče izvora načeloma izroči potrdilo, ko postane sodna odločba „izvršljiva“, kar pomeni, da načeloma ni več časa za pravna sredstva. Vendar pa to pravilo ni absolutno in sodišče izvora lahko, če meni, da je potrebno, odloči, da je odločba izvršljiva, ne glede na možnost pravnega sredstva. Uredba to pravico podeljuje sodniku, čeprav te možnosti ne predvideva nacionalna zakonodaja. S tem se želi preprečiti neupravičene zamude pri izvrševanju sodnih odločb zaradi zamudnih pravnih sredstev.

Člen 43 in uvodna izjava 24

Zoper izdajo potrdila ni mogoče uporabiti pravnih sredstev. Če je sodnik izvora naredil napako pri izpolnjevanju potrdila in ta ne odraža pravilno sodne odločbe, se lahko zahteva popravek pri sodišču izvora. V tem primeru velja nacionalna zakonodaja države članice izvora. Stranka, ki želi zaprositi za izvršitev sodne odločbe, ki določa vrnitev otroka, predloži izvod sodne odločbe in potrdila. Potrdila ni treba prevesti, z izjemo točke 14 o ukrepih, ki jih sprejmejo organi države članice izvora, da zagotovijo zaščito otroka pri njegovi ali njeni vrnitvi.

7. Nova premestitev otroka v drugo državo članico

Člen 42

Poudariti je treba, da je odločba sodišča izvora samodejno izvršljiva v vseh državah članicah in ne samo v državi članici, v kateri je bila izrečena odločba, da se otrok ne vrne. To jasno izhaja iz besedila člena 42(1) in ustreza namenu in duhu Uredbe. Premestitev otroka v drugo državo članico torej nima učinka na odločbo sodišča izvora. Potrebno je začeti nov postopek za vrnitev otoka v skladu s Haaško konvencijo iz leta 1980, vendar samo zaradi izvršitve odločbe sodišča izvora.

Postopek v primerih ugrabitve otroka

VIII. Izvrševanje

Čeprav za postopek izvršitve ne velja Uredba, ampak nacionalna zakonodaja, je bistveno, da nacionalni organi uporabijo pravila, ki zagotavljajo učinkovito in hitro izvrševanje sodnih odločb, izdanih v skladu z Uredbo, da ne ogrozijo njenih ciljev.

To velja zlasti v zvezi s pravicami do stikov z otrokom in vrnitvijo otroka po ugrabitvi, za katere je bil postopek razglasitve izvršljivosti odpravljen, da bi se pospešil postopek.

V tem okviru je Sodišče za človekove pravice vedno odločilo, da si morajo organi države pogodbenice Haaške konvencije iz leta 1980, ko ugotovijo, da je otrok neupravičeno premeščen v skladu s Konvencijo, ustrezno in učinkovito prizadevati za zagotovitev vrnitve otroka. Če si ne prizadevajo za to, kršijo člen 8 Evropske konvencije za človekove pravice (pravica do spoštovanja zasebnega in družinskega življenja) (glej na primer zadevo Iglesias Gil in A.U.I. proti Španiji z dne 29. julija 2003, odstavek 62). Vsaka država pogodbenica si mora priskrbeti primerna in učinkovita sredstva, s katerimi zagotovi upoštevanje svojih pozitivnih obveznosti v skladu s členom 8 Konvencije (glej na primer zadevo Maire proti Portugalski z dne 26. junija 2003, odstavek 76, in zadevo Ignaccolo-Zenide proti Romuniji z dne 25. januarja 2000, odstavek 108).

Evropsko sodišče za človekove pravice je tudi poudarilo, da je v postopkih v zvezi z dodelitvijo starševske odgovornosti, vključno z izvrševanjem končne sodne odločbe, treba hitro ravnati, ker ima lahko dolgo časovno obdobje nepopravljive posledice za odnose med otrokom in enim od staršev, s katerim otrok ne živi. Primernost ukrepa je zato treba presojati glede na hitrost njegovega izvajanja (glej na primer zadevo Ignaccolo-Zenidi proti Romuniji z dne 25. januarja 2000, odstavek 102, in zadevo Maire proti Portugalski z dne 26. junija 2003, odstavek 74).

IX. Zaslišanje otroka

Členi 23, 41, 42

Uredba poudarja, da je pomembno, da imajo otroci možnost izraziti svoje poglede pri postopkih, ki jih zadevajo. Zaslišanje otroka je ena od zahtev za odpravo postopka razglasitve izvršljivosti za pravice do stikov z otrokom in sodne odločbe, ki določajo vrnitev otroka (glej poglavji VI in VII). Možno je tudi nasprotovati priznanju in izvršitvi sodne odločbe v zvezi s starševsko odgovornostjo na podlagi tega, da zadevni otrok ni imel možnosti biti zaslišan (glej poglavje V).

Uredba določa glavno načelo, da se otrok zasliši v postopkih, ki so povezani z njim. Kot izjema se otrok ne zasliši, če bi to bilo neprimerno zaradi otrokove starosti in zrelosti. To izjemo je treba razlagati restriktivno.

Uredba ne spreminja veljavnih postopkov nacionalne zakonodaje v zvezi s tem vprašanjem (uvodna izjava 19). Na splošno je treba zaslišanje otroka opraviti tako, da se upoštevata otrokova starost in zrelost. Mnenja majhnih otrok je treba vrednotiti s posebnim strokovnim znanjem in skrbnostjo ter drugače kot mnenja adolescentov.

Mnenj otroka ni treba pridobiti na sodni obravnavi, ampak jih lahko pridobi pristojni organ v skladu z nacionalno zakonodajo. V nekaterih državah članicah na primer zaslišanje otroka opravi socialni delavec, ki sodišču predloži poročilo, v katerem so navedene želje in občutki otroka. Če se zaslišanje opravi na sodišču, si mora sodnik prizadevati, da zaslišev anje organizira tako, da se upoštevajo narava primera, starost otroka in druge okoliščine primera. V vsakem primeru je pomembno otroku omogočiti, da izrazi svoje mnenje zaupno.

Ne glede na to, ali zaslišanje otroka opravi sodnik ali drug uradnik, je bistveno, da je ta oseba ustrezno usposobljena, na primer za to, kako se najbolje komunicira z otrokom, da se zaveda nevarnosti, da lahko starši vplivajo na otroka in pritiskajo nanj. Če je zaslišanje opravljeno pravilno in z ustrezno obzirnostjo, lahko otroku omogoči, da izrazi svoje želje, in ga razbremeni občutka odgovornosti ali krivde.

Namen zaslišanja razloga je lahko različen, odvisno od vrste in cilja postopka. Pri postopkih v zvezi s pravicami do varstva in vzgoje je cilj običajno pomoč pri ugotavljanju najprimernejšega okolja, v katerem bi moral prebivati otrok. V primeru ugrabitve otroka je namen pogosto ugotoviti naravo nasprotovanj otroka v zvezi z vrnitvijo in razlog, zakaj je do njih prišlo, ter ugotoviti, ali je otrok ogrožen, in če je, na kakšen način. V takšnih primerih je vedno možnost, da starši poskušajo vplivati na otroka.

X. Sodelovanje med osrednjimi organi in med sodišči

ČLENI 53-58

Osrednji organi bodo zelo pomembni pri uporabi Uredbe. Države članice morajo določiti vsaj en osrednji organ. V idealnih okoliščinah bi se morali ti organi skladati z obstoječimi organi, ki jim je zaupana uporaba Haaške konvencije iz leta 1980. Tako bi prišlo do sinergije, organom pa bi omogočilo, da si pomagajo z izkušnjami, ki so jih pridobili organi pri primerih ugrabitev otrok.

Osrednjim organom je treba zagotoviti zadostna finančna sredstva in človeške vire, da bodo lahko izpolnjevali svoje dolžnosti, njihovo osebje pa mora biti deležno ustreznega usposabljanja pred začetkom veljavnosti Uredbe. Spodbujati je treba uporabo moderne tehnologije.

Uredba predvideva, da bodo osrednji organi učinkovito vključeni v Evropsko pravosodno mrežo v civilnih in gospodarskih zadevah (Evropska pravosodna mreža) in da se bodo redno sestajali v okviru te mreže in razpravljali o uporabi Uredbe.

Posebne dolžnosti osrednjih organov so navedene v členu 55. Mednje spada prizadevanje za lažjo komunikacijo med sodišči, ki bo pomembna zlasti pri prenosu primera z enega sodišča na drugo (glej poglavji III in VII). V teh primerih bodo osrednji organi povezovali nacionalna sodišča z osrednjimi organi drugih držav članic.

Med naloge osrednjih organov spada tudi prizadevanje za lažjo sklenitev dogovorov med nosilci starševske odgovornosti, na primer s posredovanjem. Splošno velja prepričanje, da je posredovanje lahko zelo pomembno, na primer, ko gre za ugrabitve otrok, da se zagotovi, da lahko otrok po ugrabitvi še naprej videva tistega od staršev, ki ga ni ugrabil, in da lahko po vrnitvi v državo članico izvora še naprej videva tistega od staršev, ki ga je ugrabil. Vendar pa je pomembno, da se postopek posredovanja ne uporablja za neupravičeno zavlačevanje vrnitve otroka.

Osrednjim organom ni treba opravljati teh dolžnosti sami, ampak lahko delujejo prek drugih agencij.

Vzporedno z zahtevami v zvezi s sodelovanjem osrednjih organov Uredba zahteva, da za doseganje različnih ciljev sodelujejo tudi sodišča različnih držav članic. Nekatere določbe nalagajo sodnikom različnih držav članic posebne obveznosti, da komunicirajo in si izmenjujejo informacije v okviru prenosa primera (glej poglavje III) in v okviru ugrabitve otroka (glej poglavje VII).

Za spodbujanje in pospeševanje takšnega sodelovanja je treba spodbujati razprave med sodniki, v okviru Evropske pravosodne mreže[1] in tudi prek pobud, ki jih organizirajo države članice. Izkušnje neuradne „ureditve o sodnikih za zvezo“, organizirane v okviru Haaške konvencije iz leta 1980, se lahko v tem okviru izkažejo kot poučne.

Nekaterim državam članicam se lahko zdi koristno, da vzpostavijo sodnike za zvezo ali sodnike, specializirane na področju družinskega prava, ki pomagajo pri uresničevanju Uredbe. Takšna ureditev, v okviru Evropske pravosodne mreže, bi lahko omogočila učinkovito povezavo med sodniki in osrednjimi organi ter med sodniki in tako prispevala k hitrejši razrešitvi primerov o starševski odgovornosti v skladu z Uredbo.

(1) http://www.europa.eu.int/civiljustice

XI. Razmerje med Uredbo in Haaško konvencijo o varstvu otrok iz leta 1996

ČLENA 61, 62

Področje uporabe Uredbe je zelo podobno področju uporabe Haaške konvencije z dne 19. oktobra 1996 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju, uveljavljanju in sodelovanju glede starševske odgovornosti in ukrepov za varstvo otrok („Haaška konvencija iz leta 1996“). Oba instrumenta vsebujeta pravila o pristojnosti, priznavanju in izvrševanju sodnih odločb o starševski odgovornosti.

Do tega datuma (junij 2005) je Konvencijo ratificiralo ali k njej pristopilo šest držav članic: Češka, Estonija, Latvija, Litva, Slovaška in Slovenija. Ostale države članice, razen Madžarske in Malte, so Konvencijo podpisale, niso je pa še ratificirale. Predvideno je, da začne Konvencija veljati v državah članicah, ko jo vse ratificirajo v interesu Skupnosti. Razmerje med tema dvema instrumentoma je pojasnjeno v členih 61 in 62.

ČLENA 61 IN 62

Da se ugotovi, ali se v določenem primeru uporablja Uredba ali Konvencija, je treba preučiti naslednja vprašanja:

- **(a) Ali je primer povezan z vsebino, zajeto v Uredbi?**

  Uredba prevlada nad Konvencijo v okviru odnosov med državami članicami v zadevah, ki jih zajema Uredba. Zato Uredba prevlada v zadevah pristojnosti, priznavanja in izvrševanja. Vendar pa se Konvencija uporablja v okviru odnosov med državami članicami v zadevah prava, ki se uporablja, ker ta tema ni zajeta v Uredbi.

- **(b) Ali je običajno prebivališče zadevnega otroka na ozemlju države članice?**

  Če veljata (a) in (b), Uredba prevlada nad Konvencijo.

- **(c) Ali je primer povezan s priznavanjem in/ali izvrševanjem sodne odločbe, ki jo izda sodišče v drugi državi članici?**

  Vprašanje (c) je treba obravnavati na podlagi tega, da se pravila o priznavanju in izvrševanju iz Uredbe uporabljajo v zvezi z vsemi sodnimi odločbami, ki jih izda pristojno sodišče države članice. Nepomembno je, ali zadevni otrok živi na ozemlju določene države članice ali ne, dokler so sodišča te države pristojna za odločanje v zadevi. Zato se pravila o priznavanju in izvrševanju iz Uredbe uporabljajo za sodne odločbe, ki jih izdajo sodišča države članice, čeprav zadevni otrok živi v tretji državi, pogodbenici Konvencije. Cilj je, da se zagotovi oblikovanje skupnega sodnega prostora, ki zahteva, da se vse sodne odločbe, ki jih izdajo pristojna sodišča v Evropski uniji, priznajo in izvršijo v skladu s skupnim nizom pravil.

Člen 12 (4)

Kot je navedeno v poglavju II, člen 12 Uredbe uvaja možnost omejenega dogovora za stranko, ki lahko izbere, da postopek začne sodišče države članice, v kateri otrok nima običajnega prebivališča, je pa z njo kljub temu močno povezan.

Ta možnost ni omejena na okoliščine, v katerih ima otrok običajno prebivališče na ozemlju države članice, ampak se uporablja tudi takrat, ko ima otrok običajno prebivališče v tretji državi, ki ni pogodbenica Haaške konvencije iz leta 1996. V tem primeru se šteje, da je pristojnost po členu 12 v korist otroku, še zlasti, ampak ne samo, če se ugotovi, da v zadevni tretji državi postopek ni mogoč (člen 12(4)).

Nasprotno pa se v primeru, da ima otrok običajno prebivališče na ozemlju tretje države, ki je pogodbenica Konvencije, uporabljajo pravila Konvencije.

PRILOGA

Postopki razveze v Evropski uniji - Kratek povzetek pravil o zakonskih sporih

I Uvod

Določbe Uredbe o zakonskih sporih so bile praktično nespremenjeno sprejete po Uredbi Bruselj II. Literatura o Uredba Bruselj II od njenega začetka veljavnosti 1. marca 2001 se zato lahko uporablja kot smernice tudi za sedanjo uredbo. V tem okviru bi lahko bilo uporabno tudi pojasnjevalno poročilo o Konvenciji z dne 28. maja 1998, ki je bila pred Uredbo Bruselj II (UL C 221, 16.7.1998, str. 27).

Uredba vsebuje pravila o pristojnosti in priznavanju v civilnopravnih zadevah, povezanih z razvezo, prenehanjem življenjske skupnosti in razveljavitvijo zakonske zveze („razveza“). Področje uporabe te uredbe je omejeno na prenehanje zakonskih vezi in se ne uporablja za druga vprašanja, na primer za premoženjske posledice zakonske zveze ali razloge za razvezo.

II Sodišča katere države članice so pristojna?

Pravilo o pristojnosti, navedeno v členu 3, določa popoln sistem naveznih okoliščin za določitev pristojnosti, od katerih je odvisno, sodišča katere države članice so pristojna. Uredba določa le državo članico, katere sodišča so pristojna, in ne sodišča, ki je pristojno v okviru tiste države članice. To vprašanje je prepuščeno domačemu procesnemu pravu.

Sodišče, ki začne obravnavati zahtevek v zvezi z razvezo, mora opraviti naslednjo analizo:

Nekaj drugih naveznih okoliščin za določitev pristojnosti

Člen 3

V zakonskih sporih ni splošnega pravila o pristojnosti. Namesto tega člen 3 navaja več naveznih okoliščin za določitev pristojnosti. Navezne okoliščine so alternativne, kar pomeni, da niso v hierarhičnem odnosu.

Člen 3 nove uredbe Bruselj II navaja sedem alternativnih naveznih okoliščin za določanje pristojnosti v zadevah, povezanih z razvezo, prenehanjem življenjske skupnosti in razveljavitvijo zakonske zveze. Navezne okoliščine nimajo prednosti druga pred drugo in zakonca lahko vložita zahtevo pri sodiščih države članice:

(a) v kateri običajno prebivata ali
(b) v kateri sta nazadnje običajno prebivala, če eden od njiju še vedno tam prebiva, ali
(c) v kateri običajno prebiva eden od zakoncev, v primeru skupne vloge, ali
(d) v kateri običajno prebiva nasprotna stranka ali
(e) v kateri običajno prebiva vlagatelj, če je prebival tam najmanj eno leto neposredno pred vložitvijo vloge, ali
(f) v kateri običajno prebiva vlagatelj, če je prebival tam najmanj šest mesecev neposredno pred vložitvijo vloge in je državljan te države članice, ali
(g) katere državljana sta oba zakonca (skupni „domicil“ v primeru Združenega kraljestva in Irske).

Navezne okoliščine so izključujoče v tem smislu, da je zakonec, ki običajno prebiva v državi članici ali ki je državljan države članice (ali ki ima svoj „domicil“ v Združenem kraljestvu ali na Irskem), lahko na podlagi te uredbe tožen samo v drugi državi članici.

Primer:
Moški, ki je državljan države članice A, je poročen z žensko, ki je državljanka države članice B. Par običajno prebiva v državi članici C. Po nekaj letih začne njun zakon razpadati in žena zahteva ločitev. Par lahko vloži zahtevo za ločitev samo pri sodiščih države članice C v skladu s členom 3 na podlagi dejstva, da običajno prebivata v tej državi članici. Žena ne more začeti postopka pred sodišči države članice B na podlagi dejstva, da je državljanka te države, ker člen 3 zahteva skupno državljanstvo zakoncev.

Pravilo o dogovoru iz člena 12 določa, da je sodišče, ki začne postopek razveze v skladu z Uredbo, pristojno tudi v zadevah starševske odgovornosti, povezanih z razvezo, če so izpolnjeni nekateri pogoji (glej poglavje II, točka 2 c).

III Kaj se zgodi, če postopki tečejo v dveh državah članicah?

Člen 19 (1)

Ko sodišče začne postopek v skladu s členom 3 Uredbe in se izreče za pristojno, sodišča drugih držav članic niso več pristojna in morajo opustiti vse morebitne nadaljnje vloge. Namen pravila „*litispendence*“ je zagotoviti pravno varnost, preprečiti vzporedne zahtevke in možnost nezdružljivih sodnih odločb.
Besedilo člena 19(1) je nekoliko spremenjeno v primerjavi s členom 11(1) in (2) Uredbe Bruselj II. Namen spremembe je poenostavitev besedila, ne da bi se pri tem spremenila vsebina.

Člen 19(1) zajema dve okoliščini:

(a) Postopki, povezani z isto vsebino in zahtevkom, so predloženi sodiščem različnih držav članic in

(b) Postopki, ki niso povezani z istim zahtevkom, ampak so „sorodne pravde“, so predloženi sodiščem različnih držav članic.

Prikaz delovnih postopkov

Prehodne določbe (člen 64) str. 9

Nadaljevanje pristojnosti po kraju otrokovega prejšnjega običajnega prebivališča (člen 9) str. 19

Možnost prenosa pristojnosti na sodišče, ki je bolj primerno (člen 15) str. 27

Pristojnost v primerih ugrabitve otroka (člen 10) str. 39

Vrnitev otroka (člen 11) str. 43

Postopek v primerih ugrabitve otroka str. 49

Fotografije

str. 14: Pawel Wyndis
str. 28: Olivier Pollet
str. 32: Vera Berard, Cindy Kalamajka
str. 36: Adrian Y., Bob Smith
str. 56 Andy Stafiniak

Praktični vodnik za izvajanje nove uredbe Bruselj II

(Uredba Sveta (ES) št. 2201/2003 z dne 27. novembra 2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1347/2000)

© Evropske skupnosti, 2005
Razmnoževanje besedila je dovoljeno ob navedbi vira.
Natisnjeno v Belgiji, oktober 2005
Tiskano na belem papirju, ki ne vsebuje klora

www.europa.eu.int/civiljustice